

2023-09-21

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS-2023-00703

Remiss – Samhället mot skolattacker SOU (2023:28)

Yttrande över remiss till Utbildningsdepartementet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta följande.

Kommunstyrelsen antar yttrande över remissen Samhället mot skolattacker SOU (2023:28) i enlighet med bilaga 2 till tjänsteskrivelse daterad den 21 september 2023.

Sammanfattning av ärendet

Regeringen har bedömt att säkerhetsläget och hotbilden inom skolväsendet har förändrats i negativ riktning. Med anledning av detta tillsattes den utredning som lämnat betänkande. Utredningen föreslår att Center mot våldsbejakande extremism (CVE) ska utgöra en central stödfunktion med uppdrag att bidra med kunskapsstöd i individärenden till kommuner, myndigheter och andra aktörer som i sin verksamhet hanterar oro för att en eller flera individer ska genomföra en skolattack. Vidare föreslår utredningen att CVE tillsammans med Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) ska få i uppdrag att ta fram ett metodstöd för skolväsendets förebyggande arbete mot skolattacker.

Nacka kommun är utsedd som remissinstans och sista dag för yttrande är den 31 oktober 2023. Juridik- och kanslistaben har berett remissen samt inhämtat synpunkter från välfärd skola, ledningsstaben och utbildningsenheten. Ärendet behandlas i kommunstyrelsens arbetsutskott för att sedan gå till kommunstyrelsen som antar ett yttrande från Nacka kommun.

I yttrandet tillstyrker kommunen förslaget och delar uppfattningen om att det vore ett bra stöd till skolor om CVE ges ett uppdrag i att ge stöd i individuella ärenden som rör oro för skolattacker, utan att ärendena behöver avidentifieras. Vidare framförs önskemål om ytterligare innehåll i det metodsstöd som ska tas fram. Därtill framhålls vikten av att se över eventuella sekretesshinder så att inte aktuellt stöd och samarbete riskerar att förhindras hos myndigheter. Den tidsram om ett år som utredningen föreslår för behandling av personuppgifter hos CVE anser Nacka kommun kan vara för kort varför framförs önskemål om att tiden övervägs ytterligare för att minska risken för att uppgifter som hade kunnat avvärja en skolattack inte finns tillgängliga.

Ärendet

Ärendets beredning

Nacka kommun är utsedd som remissinstans och sista dag för yttrande är den 31 oktober 2023. Utredningens sammanfattning återfinns i bilaga 2. Hela betänkandet går att läsa på [Samhället mot skolattacker, SOU 2023:28 \(regeringen.se\)](#).

Juridik- och kanslistaben har berett remissen samt inhämtat synpunkter från välfärd skola, ledningsstaben och utbildningsenheten. Ärendet behandlas i kommunstyrelsens arbetsutskott för att sedan gå till kommunstyrelsen som antar ett yttrande från Nacka kommun.

Utredningens förslag i korthet

Regeringen har bedömt att säkerhetsläget och hotbilden inom skolväsendet har förändrats i negativ riktning. Med anledning av detta tillsattes en utredning med syftet att barn, elever, lärare, rektorer och annan personal ska ha en säker och trygg utbildnings- och arbetsmiljö. I detta delbetänkande behandlas frågan om lämplig organisering av lokala eller regionala operativa organ för samverkan i individärenden som rör oro för skolattacker. Ytterligare en fråga som berörs är hur det förebyggande arbetet mot våldsdåd i skolväsendet kan stärkas. Genom ett tilläggsdirektiv utvidgades utredningens uppdrag med nya frågor om att förebygga, förhindra eller försvåra brott i allmänhet inom skolväsendet, och inte enbart grovre våldsdåd eller skolattacker. I tilläggsdirektivet finns också nya deluppdrag som berör säkerhetsfrågor i skolan. Utredningen kommer redovisa samtliga deluppdrag från tilläggsdirektivet i slutbetänkandet, senast den 29 februari 2024.

Uppdraget att förhindra och försvåra våldssituationer i skolväsendet

Utredningen föreslår att Center mot våldsbejakande extremism (CVE) ska utgöra en central stödfunktion med uppdrag att bidra med kunskapsstöd i individärenden till kommuner, myndigheter och andra aktörer som i sin verksamhet hanterar oro för att en eller flera individer ska genomföra en skolattack. En central kunskapsstödjande funktion bedöms utgöra ett väsentligt bidrag till att stärka den lokala operativa samverkan som sker i individärenden om oro för skolattacker. En ny sekretessreglering föreslås för uppgifter om enskilda personliga och ekonomiska förhållanden samt ny personuppgiftsreglering, med koppling till CVE:s hantering av uppdraget att ge stöd i individärenden om oro för en skolattack.

Samverkan är en viktig komponent i såväl det bredare brottsförebyggande arbetet som i arbetet att förhindra och försvåra skolattacker. För att samverkan ska fungera behövs styrning, struktur och samsyn. Det finns etablerade samverkansformer för brottsförebyggande arbete i många av landets kommuner, men samverkan sker på många olika sätt och enligt olika modeller. I betänkande identifieras olika typer av hinder och utmaningar för samverkan. Vidare anges också ett antal utgångspunkter för en lämplig

organisering av samverkansorgan för att förhindra skolattacker. Utredningen har för avsikt att återkomma till överväganden om behovet av organisering av samverkan i slutbetänkandet, med ett bredare brottsförebyggande perspektiv.

Enligt utredningens bedömning är en central stödfunktion ett ändamålsenligt sätt att tillgodose behovet av expertkunskap och praktiska erfarenheter i ett individärende rörande oro för en skolattack, vilket i sin tur kan förbättra förutsättningarna för samverkan på lokal och regional nivå. CVE arbetar redan i dag med att ge behovsanpassat stöd till kommuner, myndigheter och andra aktörer som i sin verksamhet hanterar frågor om förebyggande av våldsbejakande extremism. Inom ramen för det uppdraget arbetar CVE med stöd i ärenden om oro för skolattacker. Det stöd som i dag ges begränsas emellertid av att det endast kan ges i oidentifierade ärenden. Med aktuellt förslag kommer CVE att få ett tydligt uppdrag att ge stöd i individärenden i frågor som rör oro för skolattacker, utan att ärendena behöver oidentifieras, och oavsett om det finns kopplingar till våldsbejakande extremism eller inte.

Uppdraget att lämna förslag på hur det förebyggande arbetet mot hot och våld i skolväsendet kan förbättras

Utredningen föreslår att CVE tillsammans med Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) ska få i uppdrag att ta fram ett metodstöd för skolväsendets förebyggande arbete mot skolattacker. CVE föreslås få en samordnade roll för uppdraget. Arbetet ska inriktas mot metoder för att tidigt upptäcka elever som uppvisar oroväckande beteenden som inte är begränsade till akademiska eller disciplinära svårigheter eller specifikt våldsamt beteende och för att hantera oro på ett strukturerat sätt. För att se till att åtgärder och metoder i möjligaste mån integreras på ett naturligt sätt i skolornas organisatoriska struktur och anpassas till de övriga förutsättningar som styr skolornas verksamhet föreslås att uppdraget ska utföras tillsammans med Skolverket och SPSM. Förslaget syftar till att stärka det förebyggande arbetet mot våldsdåd i skolväsendet. Skolan intar en särställning i det förebyggande arbetet mot skolattacker, eftersom skolan har en unik daglig kontakt med eleverna. Skolan har därför också en särskild möjlighet att se tidiga och subtila varningssignaler. I vissa situationer kan skolpersonal behöva göra någon form av hot- eller riskbedömning. Det finns enligt utredningen därför skäl att överväga åtgärder som syftar till att bättre rusta skolor och skolpersonal att känna igen och hantera varningssignaler.

Konsekvenser

Utredningens förslag får ekonomiska konsekvenser för staten, i huvudsak genom att CVE behöver förstärka sin bemanning med motsvarande två årsarbetskrafter för att kunna fullgöra det föreslagna uppdraget. Enligt deras uppskattning uppgår denna kostnad till 4 miljoner kronor år 2025. Uppdraget för CVE, Skolverket och SPSM att ta fram ett metodstöd kommer uppskattningsvis att kosta 2 miljoner kronor år 2024.

Förslagen bedöms varken ge ökade kostnader eller minskade intäkter för kommuner och regioner.

Juridik- och kanslistabens bedömning samt förslag på yttrande

Juridik- och kanslistaben har utgått ifrån inhämtade synpunkter från välfärd skola, ledningsstaben och utbildningsenheten. Juridik- och kanslistaben föreslår att kommunen tillstyrker förslaget som helhet med följande synpunkter.

Att ge Centrum mot våldsbejakande extremism (CVE) ett tydligt uppdrag i att ge stöd i individuella ärenden som rör oro för skolattacker, utan att ärendena behöver avidentifieras, bedöms utgöra ett mycket gott stöd till såväl skolhuvudmän som de enskilda skolorna i sådana frågor. Som utredningen konstaterat är det positivt att stödet på nationell nivå ges av en myndighet som redan arbetar med frågor som har anknytning till sådant uppdrag. För ett effektivt stöd och samarbete bedömer dock Nacka kommun att frågor om personuppgiftsbehandling och sekretess ytterligare behöver övervägas och regleras.

I övrigt föreslås kommunen lämna följande synpunkter på de olika avsnitten i betänkandet:

Tre myndigheter ska få i uppdrag att ta fram ett metodstöd för skolväsendets förebyggande arbete mot skolattacker (avsnitt 7.8)

Nacka kommun är positiva till att det tas fram ett metodstöd. I tillägg till detta vore det även önskvärt om det i metodstödet ingick en del som behandlar vilka metoder som en skola kan använda sig av om en skolattack faktisk inträffar eller avstyrs. Vidare vore det positivt om ett kommande metodstöd ger klarhet och stöd kring i vilka situationer som inrymning/utrymning och utestängning bör ske samt stöd kring framtagande av rutinerna kring detta. Nacka kommun ser positivt på att uppdraget, utöver CVE, ges till två myndigheter med insikt och kunskap i skolspecifika frågor. Det framstår som en bra kombination av kompetenser hos myndigheter för att ta fram ett tillämpbart metodstöd kring hur skolor ska förebygga skolattacker och att detta arbete ska kunna integreras på ett naturligt sätt i skolornas ordinarie uppdrag.

Nödvärdigt utlämnande av information till CVE kan ske inom ramen för befintlig lagstiftning (avsnitt 8.4)

Det noteras att utredaren i sitt betänkande har meddelat att man kommer att ta ställning till frågan om det kan finnas ett behov av en lagändring för att icke brottsbekämpande myndigheter i olika frågor (inkluderat skolattacker) ska kunna utbyta information på ett annat sätt än idag och om det finns behov av författningsändringar. Nacka kommun önskar dock påtala vikten av att eventuella sekretess inte förhindrar aktuellt stöd och samarbete. Nacka kommun anser inte att nödvändig information mellan berörda aktörer kan delas på effektivt, rimligt och nödvändigt sätt inom befintlig lagstiftning. Samtycke

bör inte vara den enda framkomliga vägen för skola, socialtjänst, hälso- och sjukvård samt polismyndighet att dela information för att förebygga skolattacker. Som klargjorts i utredningen kan inte socialtjänst och hälso- och sjukvård använda sig av generalklausulen 10 kap. 27 § Offentlighets- och sekretesslagen (OSL) för att dela information med CVE. Det är brist som riskerar att förhindra nödvändigt samarbete mellan olika myndigheter. Det är inte realistiskt att utgå från att den här typen av problematik löser sig genom att ett samtycke inhämtas från individen. Det framstår som självklart att en individ i många fall inte har intresse av att ge ett samtycke till informationsutbyte mellan myndigheter. En författningsändring som möjliggör för även socialtjänst och hälso- och sjukvård att dela information i händelse av risker för skolattack eller annan allvarlig brottslig verksamhet bedöms vara nödvändigt för att möjliggöra ett effektivt inriktat helhetsarbete för både den enskilda individen och det samhälle omkring individen som kan komma att påverkas av individens beteende.

Tiden som personuppgifter får behandlas ska begränsas (avsnitt 9.3.10)

Nacka kommun delar utredningens bedömning att det bör sättas en tidsgräns för hur länge personuppgifter får behandlas. Däremot anser Nacka kommun att det kan finnas behov av att behandla uppgifter längre tid än ett år. Skäl till detta är att ett ärende kopplat till en individ kan komma att återaktualiseras efter en längre tidsperiod än ett år. Att uppgifterna kopplat till individen då inte skulle vara tillgängliga, antingen genom att de arkiverats eller gallrats, innebär inte enbart en effektivitetsförlust, som utredningen påtalar, utan kan även leda till andra allvarliga konsekvenser och i värsta fall att en skolattack inte avvärs. Nacka kommun delar därmed inte utredningens bedömning av intresseavvägningen mellan individens intresse av att uppgifterna inte ska behandlas för längre tid än nödvändigt gentemot myndighetens behov av att behandla personuppgifterna och därmed kunna utgöra ett underlag för att förhindra skolattacker längre fram i tiden. Tidsperioden bör därmed sträckas längre än ett år men exakt hur långt tid bör utredas vidare och närmare övervägas.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för kommunen. Utredningens förslag bedöms ge positiva effekter för det arbete och samverkan som redan pågår idag i kommunen.

Konsekvenser för barn

Förslaget till beslut innebär i sig inte konsekvenser för barn. Utredningens förslag innebär att integritetskänsliga uppgifter om barn och deras närstående kommer att hanteras och lämnas mellan myndigheter. Syftet med utredningens förslag är att öka tryggheten och säkerheten för bland annat eleverna i skolor. Samverkan och stöd avser att förebygga och förhindra allvarliga våldsdåd i skolmiljön. Förslaget till yttrande är framtaget med elevperspektivet i fokus.

Handlingar i ärendet

1. Sammanfattning av SOU 2023:28 (sid 13-17)
2. Förslag till yttrande

Maria Rönnberg
Kanslidirektör o stadsjurist
Stadsledningskontoret

Louise Hult
Kommunjurist
Juridik- och kanslistaben